

Sygn. akt I C 154/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 lipca 2016 roku

Sąd Rejonowy w Środzie Śląskiej Wydział I Cywilny

w składzie: Przewodniczący SSR Bartłomiej Rajca

Protokolant: Mirosława Mękarska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 30 czerwca 2016 roku w Ś.

sprawy z powództwa S. M.

przeciwko Gminie M.

o zapłatę

I. zasądza od strony pozwanej Gminy M. na rzecz powoda S. M. kwotę 25.158,57 zł (dwadzieścia pięć tysięcy sto pięćdziesiąt osiem złotych 57/100) wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia 15.08.2013 r. do dnia 31.12.2015 r. oraz wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 01.01.2016 r. do dnia zapłaty,

II. w pozostałym zakresie powództwo oddala;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz powoda kwotę 4.719,20 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazuje uiszczyć stronie pozwanej kwotę 778,80 zł, a powodowi kwotę 194,69 zł na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Środzie Śląskiej tytułem części wydatków poniesionych w toku postępowania tymczasowo przez Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 28.10.2013 r. do Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Fabrycznej – Sądu Gospodarczego powód S. M. wniósł o zasądzenie od strony pozwanej Gminy M. na jego rzecz kwoty 31.631,49 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 14.08.2013 r. do dnia zapłaty oraz zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego w kwocie 5.921 zł oraz opłaty sądowej w kwocie 1.582 zł.

Uzasadniając swoje żądanie podał, że będąc wyłonionym w postępowaniu przetargowym wykonawcą, zawarł w dniu 11.01.2013 r. ze stroną pozwaną umowę nr (...), której przedmiotem była termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w M. przy ul. (...). W trakcie wykonywania umówionych prac niezbędne okazało się wykonanie prac dodatkowych, koniecznych dla wykonania prac objętych umową stron nr 1/01/2013. Bez wykonania prac dodatkowych niemożliwe byłoby wykonanie prac zgodnie ze specyfikacją. Żadna z prac dodatkowych nie była ujęta w specyfikacji, nie dokonano jej przedmiaru oraz nie dokonano kalkulacji. Strona pozwana dostrzegając konieczność wykonania prac dodatkowych, wcześniej nie ujętych w specyfikacji istotnych warunków zamówienia oraz nie objętych przedmiarami, a także nie skalkulowanych i nie objętych umową nr (...).2013 r. zawarła z powodem drugą umowę na ich wykonanie. Te dodatkowe roboty zostały przez strony określone, a powód sporządził ich kosztorys, który przedłożył stronie pozwanej. Strona pozwana zaakceptowała kosztorys dokonując jednak jego weryfikacji. Oceniała wówczas wartość prac dodatkowych na kwotę 14.455,56 zł, obniżając tym samym wymienioną przez powoda w kosztorysie kwotę 31.631,49 zł. Pismem z dnia 10.06.2013 r. strona pozwana w sposób jasny i jednoznaczny zobowiązała się do zapłaty należności powodowi za wykonane prace dodatkowe. Zapewniła powoda, że po dokonaniu odbioru ostatecznego uiszczi tę należność, po dokonaniu weryfikacji kosztorysu, który miał być przedstawiony przez powoda.

Doszło tym samym zdaniem powoda do zawarcia umowy w zakresie robót dodatkowych i tym samym do podwyższenia wynagrodzenia ustalonego w umowie nr (...) z dnia 11.01.2013 r. Nadto według wiedzy powoda –strona pozwana wystąpiła do Rady Gminy M. o przeznaczenie środków na zapłatę powodowi za wykonane roboty dodatkowe i w tej sprawie podjęta była wedle wiedzy powoda uchwała. Zdaniem powoda weryfikacja kosztorysu za wykonane prace dodatkowe, dokonana przez inspektora nadzoru T. F. (1) nie była słuszna. Wszystkie prace dodatkowe były niezbędne. Koszty materiałowe tych prac powód udokumentował stosownymi fakturami, a skalkulowana robocizna zgodna jest z obowiązującymi w tym zakresie przepisami i stawkami. Zawarta w oświadczeniu strony pozwanej z dnia 10.06.2013 r. klauzula, że zapłaci powodowi za roboty dodatkowe wynagrodzenie po dokonaniu weryfikacji kosztorysu nie oznacza dowolności w ustaleniu tej umówionej należności, lecz ewentualna weryfikacja musi uwzględniać obowiązujące w tym zakresie przepisy oraz ceny robót i materiałów. Ta ewentualna weryfikacja mogłaby nastąpić po dniu 10.06.2013 r., tj. po zawarciu umowy dotyczącej tych robót dodatkowych. Przedstawiony przez powoda kosztorys za roboty dodatkowe był rzetelny, a całość robót powód wykonał w sposób bezusterkowy i w ustalonym terminie mimo trudnych warunków atmosferycznych. Po dokonaniu odbioru ostatecznego robót, pracownik strony pozwanej – M. P. (skarbnik Gminy M.) w dniu 21.06.2013 r. zażądała od powoda napisania oświadczenia, w którym zrezygnuje z należności za wcześniej umówione i wykonane przez niego roboty dodatkowe oraz podpisania podobnej klauzuli zawartej w ostatnim zdaniu protokołu ostatecznego odbioru robót. Oświadczyła powodowi, że nie zostanie mu wypłacona należność za całość wykonanych prac na wypadek niezłożenia oświadczeń, o których mowa wyżej. Twierdziła, że powód będzie musiał dochodzić swoich roszczeń na drodze sądowej, a jednocześnie oświadczyła powodowi, że sprawy sądowe trwają długo. Wiedziała, że firma powoda nie jest firmą dużą oraz że przedmiotowa płatność jest bardzo istotna dla płynności finansowej firmy powoda. Była tak pewna siebie, że oświadczenia te składała powodowi w obecności świadka J. K. (1). Podyktowała powodowi treść oświadczenia i zażądała jego podpisania. Następnie podobną klauzulę umieszczono w ostatnim zdaniu protokołu ostatecznego odbioru robót nr 1/01/2013 r. z dnia 21.06.2013 r.

Powód wskazał, że na podstawie art. 87 k.c. uchyła się od skutków prawnych wymienionego wyżej oświadczenia jak też od skutków prawnych oświadczenia woli zawartego w ostatnim zdaniu protokołu odbioru ostatecznego, albowiem podniósł, że oświadczenia te złożył w wyniku bezprawnej groźby obawiając się, że grozi mu poważne niebezpieczeństwo majątkowe. Zgodnie z art. 88 § 1 k.c. złożył na piśmie pozwanej stosowne oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych swoich oświadczeń woli. W dniu 9.08.2013 r. powód złożył osobiste oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli napisanego odręcznie pod dyktando M. P., a nadto w wezwaniu do zapłaty uczynił to także pełnomocnik powoda posiadający do tego stosowne umocowanie. W dniu 13.09.2013 r. zarówno powód, jak i jego pełnomocnik z ostrożności ponownie złożyli oświadczenia o uchyleniu się powoda od skutków prawnych tego odręcznie napisanego oświadczenia woli. Następnie oświadczeniem z dnia 17.09.2013 r. powód ponownie uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli z dnia 21.06.2013 r., zawartego w ostatnim zdaniu protokołu odbioru ostatecznego robót nr 1/01/2013 r. Powód wskazał, że uczynił to z ostrożności mimo, że w zasadzie w protokole odbioru robót zawarte są oświadczenia wiedzy, a nie oświadczenia woli. Jednocześnie powód uważał ten protokół za prawidłowy i rzetelny w całej pozostałej części. W dniu 23.09.2013 r. powód raz jeszcze wezwał stronę pozwaną do zapłaty i kolejny raz złożył oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczeń woli. Na to pismo strona pozwana przysłała pełnomocnikowi powoda pismo z dnia 1.10.2013 r., a powodowi pismo z dnia 8.10.2013 r., w których nie uznała roszczeń powoda, przedstawiając do potrącenia kwotę 14.455,56 zł. Oświadczenie o potrąceniu w sytuacji ryczałtowego określenia wartości prac, zdaniem powoda, nie mogło być uznane za skuteczne. Powód złożył stronie pozwanej fakturę VAT nr (...) na kwotę 31.631,49 zł za wykonane prace dodatkowe. Pismem z 19.08.2013 r. pełnomocnik powoda wezwał stronę pozwaną do dobrowolnej zapłaty należności za wykonane przez powoda roboty dodatkowe. Strona pozwana pismem z dnia 27.08.2013 r. zwróciła powodowi oryginał tej faktury.

Postanowieniem z dnia 07 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy dla Wrocławia-Fabrycznej – Sąd Gospodarczy stwierdził swoją niewłaściwość i sprawę przekazał do rozpoznania tut. Sądowi.

Strona pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jej rzecz zwrotu kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. W uzasadnieniu strona pozwana przyznała, że powód był wykonawcą wyłonionym w postępowaniu przetargowym na

wykonanie zadania pod nazwą „Termomodernizacja budynku użyteczności publicznej, położonego w M. przy ul. (...)”. W umowie strony ustaliły jej istotne postanowienia takie jak: przedmiot, zakres zamówienia, termin realizacji, wynagrodzenie i sposób jego zapłaty, kary umowne. Wynagrodzenie wykonawcy w kwocie 309.078,12 zł plus podatek VAT 23 % było wynagrodzeniem kosztorysowym. W budżecie strony pozwanej zabezpieczone zostały środki w kwocie 380.166,00 zł na zapłacenie powodowi wynagrodzenia brutto. Mając na uwadze przedmiot zamówienia polegający między innymi na: dociepleniu stropodachu, dociepleniu stropu nad piwnicą, dociepleniu poddasza, dociepleniu ścian zewnętrznych styropianem o grubości 12 cm, wymianie okien – strona pozwana wystąpiła do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we W. pismem z dnia 01.02.2013 r. o wydanie opinii w przedmiocie wymiany okien i docieplenia ścian zewnętrznych styropianem o grubości 12 cm. (...) Wojewódzki Konserwator Zabytków we W. pismem z dnia 15.02.2013 r. pozytywnie zaopiniował wymianę okien oraz ocieplenie współczesnej części budynku, natomiast negatywnie odniósł się do zamiaru docieplenia płytami styropianowymi budynku zabytkowego pochodzącego z 1925 roku. Strona pozwana pismem z dnia 8.04.2013 r. ponownie wystąpiła do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we W. o wydanie opinii w przedmiocie docieplenia budynku głównego zabytkowego płytą styropianową o grubości 5 cm, na co uzyskała opinię pozytywną. Strona pozwana podniosła, że powód w kosztorysie ofertowym uwzględnił styropian o grubości 12 cm i sporządził dla niego kalkulację, natomiast w trakcie realizacji zadania zastosował płyty styropianowe o grubości 5 cm. W dniu 27.03.2013 r. powód sporządził kosztorys na roboty dodatkowe, obejmujące w zasadzie roboty elektryczne na kwotę 31.631,49 zł. Kosztorys zweryfikował inspektor nadzoru budowlanego strony pozwanej T. F. (1). Wskutek błędnych zdaniem strony pozwanej wyliczeń powoda kosztorys został pomniejszony do kwoty 14.455,56 zł. Strona pozwana w trakcie weryfikacji kosztorysu wzięła pod uwagę również różnicę w cenie zastosowanego styropianu, którego użyto o grubości 5 cm – 37,37 m² x 140 zł/m² oraz inne materiały, łącznie na kwotę 14.455,56 zł z podatkiem VAT. Po tych korektach wartość robót dodatkowych zdaniem strony pozwanej wyniosła o zł.

Strona pozwana zaprzeczyła twierdzeniu powoda, że organ uchwalodawczy dokonał zmiany budżetu gminy o kwotę stanowiącą wartość prac dodatkowych, wyspecyfikowanych w kosztorysie z dnia 27.03.2013 r. Strona pozwana podniosła też, że powód był wykonawcą wyłonionym w trybie przetargu nieograniczonego, realizowanego na podstawie postanowień ustawy z dnia 8.06.2010 r. - Prawo zamówień publicznych i przepisów wykonawczych do tej ustawy. Skoro zaistniała konieczność wykonania robót dodatkowych, zdaniem strony pozwanej, strony powinny zgodnie z art. 144 ustawy sporządzić protokół konieczności zastępujący aneks do umowy, czego nie uczyniły. Powód na etapie postępowania przetargowego nie wskazał również podwykonawców, a tymczasem realizował zadanie przy pomocy podwykonawcy, co stanowi naruszenie ustawy prawo zamówień publicznych. Strona pozwana oświadczyła na koniec, że zaprzecza wszelkim twierdzeniom powoda, poza wyraźnie przyznanymi.

Ustosunkowując się do takiego stanowiska strony pozwanej powód podniósł, że konieczność wykonania robót dodatkowych, głównie elektrycznych ale i związanych z konstrukcją i zmianą usytuowania komina wynikała dopiero po wybraniu oferty powoda i żadna z tych prac nie była uwzględniona w specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SIWZ) z dnia 12.12.2012 r., ani w projekcie technicznym wykonanym przecież na zlecenie zamawiającego tj. strony pozwanej, a nie powoda. Skoro ani w SIWZ ani w przedstawionym powodowi przez zamawiającego projekcie technicznym nie uwzględniono prac elektrycznych, to powód przystępując do przetargu słusznie mógł przyjąć, że w obiekcie jest wykonana pełna instalacja elektryczna, co wynikało z zaufania, że SIWZ i projekt techniczny są rzetelne i te dokumenty stanowiły podstawę oferty złożonej przez powoda. Dlatego powód nie miał podstaw do uwzględnienia i kosztorysowania prac nie objętych projektem i SIWZ. Powód podniósł, że nie doszło do naruszenia art. 144 ustawy – Prawo o zamówieniach publicznych, gdyż nie doszło do zmiany oferty, na podstawie której dokonano wyboru wykonawcy. Autorem wszelkich nieprawidłowości jest zamawiający tj. strona pozwana, która przygotowała wadliwą specyfikację oraz projekt techniczny. Jest przy tym oczywiste, że skoro zarówno SIWZ jak i projekt oraz przedmiary w ogóle nie uwzględniały prac elektrycznych, to nie mogły być uwzględnione w treści oferty, na podstawie której doszło do wyłonienia wykonawcy, a fakt konieczności wykonania robót dodatkowych został stwierdzony przez strony dopiero po wyłonieniu wykonawcy, a strona pozwana miała zlecić wykonanie nowego projektu technicznego. Strony uzgodniły też m.in. sporządzenie protokołu konieczności, uzgodniono że fakt ten nie wstrzymuje prac, a powód zaakceptował takie rozwiązanie i nie wywierał nacisku na stronę pozwaną co do niezwłocznego sporządzenia stosownych dokumentów, gdyż w interesie obu stron było sprawne kontynuowanie robót. Dla powoda istotny był

zapis § 8 zawartej umowy, w którym mowa było o bardzo wysokich karach umownych za niedotrzymanie terminu w wykonaniu zadania, za dla strony pozwanej ważność terminowości wykonania robót wynikała z konieczności wykorzystania dotacji w ściśle określonym czasie, a która w razie jej niewykorzystania przepadała. Obie strony wiedziały, że w ich wspólnym interesie leżało dokonanie wszelkich formalności, w tym sporządzenie protokołu konieczności, i w tym czasie współpraca stron była wręcz wzorowa.

Powód podniósł, że brak jest podstaw do przyjęcia, że nastąpiła zmiana postanowień umowy w stosunku do treści oferty, na podstawie której dokonano wyboru wykonawcy. Strony w zakresie koniecznych robót dodatkowych zawarły nową, niesprzeczną z art. 144 Prawa zamówień publicznych umowę w oparciu o nowy projekt techniczny, sporządzony na zlecenie strony pozwanej już po wyłonieniu wykonawcy, przewidujący konieczność prac dodatkowych będących przedmiotem sprawy. Odmienne rozumienie tych zagadnień mogło by nakładać na wykonawcę wykonanie wszelkich prac, nie ujętych w SIWZ ani w projekcie, które mogłyby wielokrotnie przekraczać wartością prace zakontraktowane. Powód podniósł, że strony były zgodne, aż do zakończenia prac. Strona pozwana wielokrotnie zapewniała powoda, że należność za prace dodatkowe zostanie mu wypłacona po zweryfikowaniu kosztorysu na te prace, który powód przedstawił.

W kwestii różnicy grubości styropianu powód wskazał, że różnica ta wyniknęła w trakcie wykonania robót i nastąpiła z winy strony pozwanej. Zgodnie bowiem ze specyfikacją grubość styropianu miała wynosić 18 cm. W trakcie robót okazało się, że przy takiej grubości styropian wystawałby poza połac dachu. Wystąpiła więc konieczność zastosowania styropianu o mniejszej grubości, niemniej jednak powód poniósł koszty zakupu styropianu o grubości 18 cm, który został zamówiony wcześniej. Do chwili obecnej styropian ten jest w posiadaniu powoda, lecz jest mu niepotrzebny, a powód ponosi dodatkowo koszty jego składowania. To strona pozwana ponosi odpowiedzialność za zmianę grubości styropianu, gdyż to ona miała błędny projekt techniczny. Nadto w ofercie nie przewidziano kołkowania styropianu, które powód wykonał na wyraźne żądanie strony pozwanej, co zwiększyło zakres robót dodatkowych i koszty. Nadto projekt kotłowni zawierał również inne błędy. W trakcie wykonania robót wystąpiła bowiem konieczność zmiany usytuowania komina, co stanowiło dodatkową robotę wykraczającą poza zakres umowy. Komin musiał bowiem zostać umieszczony wewnątrz, a nie na zewnątrz budynku, jak to miało miejsce w projekcie, gdyż wówczas zawęziłby bieg schodowy, co również wiązało się z większą pracochłonnością i kosztami.

W odpowiedzi strona pozwana wskazała, że opracowała SIWZ i podała w niej określone wartości w oparciu o projekt techniczny i audyt energetyczny budynku, a więc na opracowaniach fachowych specjalistów, dlatego zarzut opracowania wadliwej specyfikacji jest nietrafny, a nadto powód zapoznawał się z dokumentacją w trakcie postępowania przetargowego i nie miał żadnych pytań co do przedmiotu zamówienia i dokumentacji. Strona pozwana przyznała, że wykonanie prac elektrycznych i zmiana usytuowania komina wynikała po wybraniu oferty i były to prace, których strona pozwana nie mogła wcześniej przewidzieć w oparciu o dokumentację techniczną. Strona pozwana przyznała, że zaszła konieczność wykonania robót dodatkowych (o których mowa w art. 630 § 1 Kc), nieprzewidzianych wcześniej w przedmiarze robót (kosztorysie ofertowym) i audycie. Strona pozwana przyznała, że powód wykonał te roboty dodatkowe, co też zostało potwierdzone w protokole z dnia 11.06.2013 r. sporządzonym na okoliczność odbioru robót. Natomiast strona pozwana zaprzeczyła, by zlecała wykonanie nowego projektu technicznego. Potwierdziła też dobrą współpracę przy realizacji przedmiotu umowy i przyznała, że należność za prace dodatkowe miała zostać wypłacona powodowi po zweryfikowaniu kosztorysu na wykonane prace, i taki kosztorys powód przedstawił, lecz po jego zweryfikowaniu w dniu 21.06.2013 r. przez inspektora nadzoru T. F. (1) pod względem ilościowym i wartościowym okazało się, że wartość do wypłaty wynosi o zł. Podniosła, że powód posługując się kosztorysem sprzed weryfikacji przyjmując że jego treść nie powinna ulec zmianie, zaprzecza pojęciu weryfikacji. Strona pozwana podniosła, że zmiana grubości styropianu wyniknęła z błędu w dokumentacji, co zostało ujawnione w początkowym etapie realizacji prac, a twierdzenia powoda, że zakupił styropian i nie ma możliwości jego wykorzystania lub zwrotu nie są poparte żadnymi dowodami, a te obciążają powoda stosownie do art. 6 Kc. Tymczasem w kosztorysie na prace dodatkowe styropian został rozliczony według rzeczywistego stanu, z uwzględnieniem grubości zużytego materiału i ilości, co pozostaje w zgodności z podstawowymi zasadami rozliczania prac budowlanych. Kołkowanie styropianu nie może być rozliczane dodatkowo, gdyż wynika to z technik montażu i powód winien dokonać kalkulacji w kosztorysie ofertowym.

Strona pozwana podniosła, że kosztorys powykonawczy na roboty dodatkowe został zweryfikowany przez T. F. (1) rzetelnie, a wprowadzone zmiany nie dotyczą ilości, tylko wartości wykonanych prac. W kosztorysie powód ujął wszystkie roboty dodatkowe, także roboty dotyczące komina.

W odpowiedzi powód podniósł, że przedłożony przez stronę pozwaną w toku postępowania ww. audyt energetyczny nie był przed przetargiem i podpisaniem umowy podany do wiadomości powodowi i nie był wymieniony w SIWZ.

Sąd ustalił w sprawie następujący stan faktyczny:

Powód będąc wyłonionym w postępowaniu przetargowym wykonawcą, zawarł w dniu 11.01.2013 r. ze stroną pozwaną umowę nr (...), której przedmiotem była termomodernizacja budynku użyteczności publicznej w M. przy ul. (...).

W umowie strony ustaliły jej istotne postanowienia takie jak: przedmiot, zakres zamówienia, termin realizacji, wynagrodzenie i sposób jego zapłaty, kary umowne. Wynagrodzenie wykonawcy w kwocie 309.078,12 zł plus podatek VAT 23 % było wynagrodzeniem kosztorysowym. W budżecie strony pozwanej zabezpieczone zostały środki w kwocie 380.166,00 zł na zapłacenie powodowi wynagrodzenia brutto.

W trakcie wykonywania umówionych prac niezbędne okazało się wykonanie prac dodatkowych, koniecznych dla wykonania prac objętych umową stron nr 1/01/2013, głównie elektrycznych ale i związanych z konstrukcją i zmianą usytuowania komina. Bez wykonania prac dodatkowych niemożliwe byłoby wykonanie prac zgodnie ze specyfikacją. Żadna z prac dodatkowych nie była ujęta w specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SIWZ) z dnia 12.12.2012 r., ani w projekcie technicznym nie dokonano jej przedmiaru oraz nie dokonano kalkulacji.

Strona pozwana dostrzegając konieczność wykonania prac dodatkowych, wcześniej nie ujętych w specyfikacji oraz nie objętych przedmiarami, a także nie skalkulowanych i nie objętych umową nr (...).2013 r. zgodziła się na ich wykonanie przez powoda. Te dodatkowe roboty zostały przez strony określone, a powód sporządził ich kosztorys z dnia 27.03.2013 r., który przedłożył stronie pozwanej. Strona pozwana zaakceptowała kosztorys dokonując jednak – poprzez inspektora nadzoru budowlanego T. F. (1) - jego weryfikacji. Oceeniła wówczas wartość prac dodatkowych na kwotę 14.455,56 zł, obniżając tym samym wymienioną przez powoda w kosztorysie kwotę 31.631,49 zł. Pismem z dnia 10.06.2013 r. strona pozwana zobowiązała się do zapłaty należności powodowi za wykonane prace dodatkowe. Zapewniła powoda, że po dokonaniu odbioru ostatecznego uiszczy tę należność, po dokonaniu weryfikacji kosztorysu przedstawionego przez powoda. Całość robót powód wykonał w sposób bezusterkowy i w ustalonym terminie mimo trudnych warunków atmosferycznych.

Bezsporne a nadto dokumenty:

- umowa z dnia 11.01.2013 r. nr 1/01/2013 – k.75-77
- specyfikacja istotnych warunków zamówienia (SIWZ) z dnia 12.12.2012 r. – k. 10-28
- kalkulacja powoda z dnia 19.12.2012 r., dotycząca prac budowlanych – k. 43-51
- kalkulacja powoda z dnia 19.12.2012 roku, dotycząca prac sanitarnych przy kotłowni olejowej, k. 37-42
- przedmiar robót dotyczących kotłowni olejowej z dnia 31.08.2012 roku – k.29-36
- przedmiar robót budowlanych k.34-36
- kalkulacja robót dodatkowych z dnia 27.03.2013 roku – k. 52-62
- zweryfikowana przez inspektora nadzoru T. F. (1) kalkulacja robót dodatkowych z dnia 27.03.2013 roku – k. 68-70
- pismo powoda do pozwanej z dnia 25 marca 2013 roku – k.71

- pismo powoda do pozwanej z dnia 2 kwietnia 2013 roku, - k.72,
- pismo powoda do pozwanej z dnia 13 maja 2013 roku – k.73
- pismo powoda do pozwanej z dnia 29 maja 2013 roku – k.78
- pismo pozwanej do powoda z dnia 10 czerwca 2013 roku uznającego roszczenie powoda o zapłatę z tytułu robót dodatkowych – k. 74
- zeznania świadek A. M. – nośnik zapisu – k. 346
- przesłuchanie powoda – nośnik zapisu - k.617

W trakcie robót ociepleniowych okazało się, że przy grubości styropianu takiej jaka została przewidziana w dokumentacji projektowej i przetargowej, wystawały on poza połac dachu. Wystąpiła więc konieczność zastosowania styropianu o mniejszej grubości. Jednak powód wówczas już dysponował zakupionym styropianem o grubości 18 cm, który został zamówiony wcześniej.

Dowód: - specyfikacja istotnych warunków zamówienia (SIWZ) z dnia 12.12.2012 r. – k. 10-28

- przesłuchanie powoda – nośnik zapisu - k.617

Wcześniej, mając na uwadze przedmiot zamówienia polegający między innymi na: dociepleniu stropodachu, dociepleniu stropu nad piwnicą, dociepleniu poddasza, dociepleniu ścian zewnętrznych styropianem o grubości 12 cm, wymianie okien – strona pozwana wystąpiła do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we W. pismem z dnia 01.02.2013 r. o wydanie opinii w przedmiocie wymiany okien i docieplenia ścian zewnętrznych styropianem o grubości 12 cm. (...) Wojewódzki Konserwator Zabytków we W. pismem z dnia 15.02.2013 r. pozytywnie zaopiniował wymianę okien oraz ocieplenie współczesnej części budynku, natomiast negatywnie odniósł się do zamiaru docieplenia płytami styropianowymi budynku zabytkowego pochodzącego z 1925 roku. Strona pozwana pismem z dnia 8.04.2013 r. ponownie wystąpiła do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków we W. o wydanie opinii w przedmiocie docieplenia budynku głównego zabytkowego płytą styropianową o grubości 5 cm, na co uzyskała opinię pozytywną. Powód w kosztorysie ofertowym uwzględnił styropian o większej grubości i sporządził dla niego kalkulację, natomiast w trakcie realizacji zadania zastosował, ze względu na przekazane mu przez stronę pozwaną stanowisko konserwatora zabytków, płyty styropianowe o grubości 5 cm.

Dowód - pisma strony pozwanej do Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków z dnia 01.02.2013 r. i 08.04.2013r. – k.151, 153

- pisma Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków do strony pozwanej z dnia 15.02.2013 r. i 19.04.2013 r. – k. 150, 152
- przesłuchanie powoda – nośnik zapisu - k.617

(...) energetyczny budynek przy ul. (...) w M. z października 2012 r. nie był przed przetargiem i podpisaniem umowy podany do wiadomości powodowi i nie był wymieniony w SIWZ.

Dowód: - audyt energetyczny budynku przy ul. (...) w M. - k.231-331

- specyfikacja istotnych warunków zamówienia (SIWZ) z dnia 12.12.2012 r. – k. 10-28
- przesłuchanie powoda – nośnik zapisu - k.617

W dniu 21.06.2013 r. kosztorys powoda z dnia 27.03.2013 r. za prace dodatkowe został ponownie zweryfikowany przez stronę pozwaną poprzez jej inspektora nadzoru budowlanego T. F. (1). Strona pozwana w trakcie ponownej weryfikacji

kosztorysu wzięła pod uwagę również różnicę w cenie zastosowanego styropianu, którego użyto o grubości 5 cm – 37,37 m² x 140 zł/m² oraz inne materiały, łącznie na kwotę 14.455,56 zł z podatkiem VAT. Po tych korektach wartość robót dodatkowych zdaniem strony pozwanej wyniosła o zł.

Dowód: - zweryfikowany ponownie przez inspektora nadzoru T. F. (1) kalkulacja robót dodatkowych z dnia 27.03.2013 roku – k.154-156

- częściowo zeznania świadka T. F. (1) – nośnik zapisu – k. 346

W dniu 21.06.2013 r. powód stawił się u pozwanej na spotkanie w celu podpisania protokołu odbioru ostatecznego robót. W czasie tego spotkania powód dowiedział się od M. M., T. F. (1), że nie otrzyma wynagrodzenia za dodatkowe prace, gdyż te mają być rozliczone w ramach należności z tytułu zawartej umowy stron z dnia 11.01.2013 r. na zadanie główne. Powód wyszedł wówczas zdenerwowany oświadczając, że nie podpisze protokołu odbioru ostatecznego robót. Wówczas do powoda wyszła pracownik strony pozwanej – M. P. (skarbnik Gminy M.) i zażądała od powoda napisania oświadczenia, w którym zrezygnuje z należności za wcześniej umówione i wykonane przez niego roboty dodatkowe oraz podpisania podobnej klauzuli zawartej w ostatnim zdaniu protokołu ostatecznego odbioru robót. Oświadczyła powodowi, że nie zostanie mu wypłacona należność za całość wykonanych prac na wypadek niezłożenia oświadczeń, o których mowa wyżej. Twierdziła, że powód będzie musiał dochodzić swoich roszczeń na drodze sądowej, a jednocześnie oświadczyła powodowi, że sprawy sądowe trwają długo. M. P. była pewna siebie, oświadczenia te składała powodowi w obecności świadka J. K. (1). Firma powoda nie była dużym przedsiębiorstwem i płatność za zadanie główne była bardzo istotna dla płynności finansowej firmy powoda, dlatego ten zdecydował się podpisać protokół odbioru i złożyć oświadczenie, że wyraża zgodę na rozliczenie realizacji inwestycji w końcowym rozliczeniu łącznie z robotami dodatkowymi określonym umową stron z dnia 11.01.2013 r. M. P. podyktowała powodowi treść oświadczenia i zażądała jego podpisania. Następnie podobną klauzulę umieszczono w ostatnim zdaniu protokołu ostatecznego odbioru robót nr 1/01/2013 r. z dnia 21.06.2013 r.

Dowód: - protokół odbioru ostatecznego nr 1/01/2013r z dnia 21 czerwca 2013 – k. 79 – oświadczenie powoda z dnia 21 czerwca 2013 roku – k.80

- zeznania świadka A. M. – nośnik zapisu – k. 346

- zeznania świadka J. K. (1) – nośnik zapisu – k. 346

- częściowo zeznania świadka M. P. – nośnik zapisu – k. 346

- częściowo zeznania świadka M. M. – nośnik zapisu – k. 346, 405

- częściowo zeznania świadka T. F. (1) – nośnik zapisu – k. 346

- przesłuchanie powoda – nośnik zapisu - k.617

Pismem z dnia 9.08.2013 r. powód złożył osobiste oświadczenie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli napisanego odręcznie pod dyktando M. P. i wraz z fakturą VAT nr (...) na kwotę 31.631,49 zł za wykonane prace dodatkowe przesłał to stronie pozwanej w dniu 12.08.2013 r. za pośrednictwem poczty listem poleconym, który został doręczony stronie pozwanej w dniu 14.08.2013 r., a nadto w wezwaniu do zapłaty z dnia 19.08.2013 r., nadanym na poczcie listem poleconym w tym samym dniu uczynił to także pełnomocnik powoda. W dniu 13.09.2013 r. zarówno powód, jak i jego pełnomocnik z ostrożności ponownie złożyli oświadczenia o uchyleniu się powoda od skutków prawnych tego odręcznie napisanego oświadczenia woli. Następnie oświadczeniem z dnia 17.09.2013 r. powód ponownie uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli z dnia 21.06.2013 r., zawartego w ostatnim zdaniu protokołu odbioru ostatecznego robót nr 1/01/2013 r. W dniu 23.09.2013 r. powód raz jeszcze wezwał stronę pozwaną do zapłaty i kolejny raz złożył oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczeń woli. Na to pismo strona pozwana przysłała pełnomocnikowi powoda pismo z dnia 1.10.2013 r., a powodowi pismo z dnia 8.10.2013 r., w których nie uznała roszczeń powoda, przedstawiając do potrącenia kwotę 14.455,56 zł. Pismem z

19.08.2013 r. pełnomocnik powoda wezwał stronę pozwaną do dobrowolnej zapłaty należności za wykonane przez powoda roboty dodatkowe. Strona pozwana pismem z dnia 27.08.2013 r. zwróciła powodowi oryginał tej faktury oraz w dalszych pismach nie uznała roszczeń powoda.

Dowód: - oświadczenie powoda z dnia 9 sierpnia 2013 roku, w którym uchylił się od skutków prawnych oświadczenia woli z dnia 21 czerwca 2013 roku oraz faktury vat nr (...) z dnia 12 sierpnia 2013 roku i dowodu pocztowego jej wysłania stronie pozwanej przez powoda – k. 82-85

- wezwanie do zapłaty z dnia 19 sierpnia 2013 roku skierowanego przez pełnomocnika powoda do pozwanej z pocztowym dowodem jej wysłania – k.87-88

- pismo pozwanej do powoda z dnia 27 sierpnia 2013 roku, którym zwrócono powodowi fakturę vat (...) z dnia 12 sierpnia 2013 roku i dołączono odpis protokołu odbioru z dnia 21 czerwca 2013 roku – k.89-90

- pismo pozwanej do pełnomocnika powoda z dnia 3 września 2013 roku – k.91

- pismo pełnomocnika powoda do pozwanej z dnia 4 września 2013 roku z pocztowym dowodem wysłania – k. 93

- oświadczenie powoda do pozwanej /ponownego/ z dnia 9 sierpnia 2013 roku o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli - k.95

- pismo pełnomocnika powoda do pozwanej z dnia 13 września 2013 roku – k. 97-99

- oświadczenie powoda z dnia 17 września 2013 roku o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli – k.100-101, 103

- pismo pełnomocnika powoda z dnia 17 września 2013 roku –k.102

- wezwanie przedsądowego powoda z dnia 23 września 2013 roku z załączonymi dwoma oświadczeniami woli z dnia 23 września 2013 roku oraz kopią pisma pozwanej z dnia 10 czerwca 2013 roku - k.106-110

- dowód doręczenia pozwanej pisma powoda z dnia 23 września 2013 roku i załączników - k.105

- pismo pozwanej z dnia 01 października 2013 roku - k. 111

- pismo pozwanej z dnia 08 października 2013 roku – k.112

Na podstawie analizy dostępnej dokumentacji należy stwierdzić, że dokumentacja przetargowa w zakresie technicznym została sporządzona wadliwie i nie zgodnie z wymogami co skutkowało zaniżonym wyliczeniem kosztów realizacji prac ociepleniowych przez powoda na jego niekorzyść na etapie przygotowania oferty. Wartość robót budowlanych (w tym materiałów i robocizny) wykonanych przez powoda jako prace dodatkowe do umowy z dnia 11.01.2013 r. nr 1/01/2013, koniecznych do właściwej realizacji przedmiotu tej umowy, wynosi łącznie 25.158,57 zł.

Dowód: - opinia biegłego sądowego z zakresu budownictwa przy SO we Wrocławiu W. J. – k. 442-457,

- uzupełnienie opinii – k.488

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd zważył, co następuje:

Powództwo okazało się w znacznej części zasadne.

Zgodnie z art. 630 § 1 Kc jeżeli w toku wykonywania dzieła zajdzie konieczność przeprowadzenia prac, które nie były przewidziane w zestawieniu prac planowanych będących podstawą obliczenia wynagrodzenia kosztorysowego, a zestawienie sporządził zamawiający, przyjmujący zamówienie może żądać odpowiedniego podwyższenia umówionego wynagrodzenia.

Zgodnie z art. 87 Kc, kto złożył oświadczenie woli pod wpływem bezprawnej groźby drugiej strony lub osoby trzeciej, ten też może uchylić się od skutków prawnych swego oświadczenia, jeżeli z okoliczności wynika, że mógł się obawiać, iż jemu samemu lub innej osobie grozi poważne niebezpieczeństwo osobiste lub majątkowe. Zgodnie z art. 88 § 1 i 2 Kc uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia woli, które zostało złożone innej osobie pod wpływem błędu lub groźby, następuje przez oświadczenie złożone tej osobie na piśmie; uprawnienie do uchylenia się wygasa: w razie groźby - z upływem roku od chwili, kiedy stan obawy ustał. W doktrynie prawniczej i orzecznictwie sądowym przyjmuje się, że groźba, w rozumieniu art. 87 Kc, jest zapowiedzią dokonania złego czynu i jest zawsze działaniem celowym, skierowanym na zmuszenie zagrożonego, wbrew jego chęci, do złożenia oznaczonego oświadczenia woli i wskazuje się, że cechą wyróżniającą groźbę spośród zagrożeń wynikających w naturalny sposób ze świata zewnętrznego jest uzależnienie możliwości spełnienia groźby od woli groźącego. Groźba jest bezprawna, jeżeli grozi dokonaniem czynu zabronionego przez prawo albo sprzecznego z powszechnie przyjętymi w społeczeństwie normami etycznego postępowania i wzajemnego współżycia, które należy uważać za część obowiązującego porządku prawnego (tak m.in. S. Rudnicki w : Komentarz do Kodeksu cywilnego. Ks. I. Cz. Ogólna Wyd. 3 zm., W-wa 2001, s. 288 i nast.).

W niniejszej sprawie bezsporne było, że w toku wykonywania przedmiotu umowy stron z dnia 11.01.2013 r. nr 1/01/2013, (a więc po wybraniu przez stronę pozwaną jako zamawiającego oferty powoda jako przyjmującego zamówienie) polegającej na wykonaniu dzieła polegającego na termomodernizacji budynku użyteczności publicznej, położonego w M. przy ul. (...), do wykonania którego powód został wyłoniony w postępowaniu przetargowym, okazało się, że do właściwego wykonania przedmiotu tej umowy, konieczne jest wykonanie robót dodatkowych, głównie elektrycznych ale i związanych z konstrukcją i zmianą usytuowania komina, nieprzewidzianych wcześniej w przedmiarze robót (kosztorysie ofertowym) i audycie. Jak wynika również z ustalonego stanu faktycznego żadna z tych prac dodatkowych nie była uwzględniona w specyfikacji istotnych warunków zamówienia (SIWZ) z dnia 12.12.2012 r., które były podstawą przystąpienia przez powoda do przetargu wykonanie przedmiotu ww. umowy, ani w stanowiącym podstawę jego wykonania projekcie technicznym. Bez znaczenia było zatem powoływanie się przez stronę pozwaną na fakt, że opracowała SIWZ i podała w niej określone wartości w oparciu o projekt techniczny i audyt energetyczny budynku, a więc na opracowaniach fachowych specjalistów, gdyż skoro strona pozwana wystąpiła z ofertą wykonania w drodze przetargu publicznego określonego wyżej zadania, sporządziła specyfikację istotnych warunków zamówienia, na podstawie której powód przystąpił do przetargu na wykonanie tego zadania i go wygrał, a następnie strony zawarły ww. umowę z dnia 11.01.2013 r. nr 1/01/2013, to strona pozwana musi być traktowana w znaczeniu z art. 630 § 1 Kc jako ta, która sporządziła zestawienie prac planowanych będących podstawą obliczenia wynagrodzenia kosztorysowego, a więc jako odpowiedzialna za zapłatę odpowiednio podwyższonego wynagrodzenia wykonawcy dzieła w sytuacji, w której wystąpiła konieczność przeprowadzenia prac, które nie były przewidziane we wcześniejszym zestawieniu tych prac. Nie ma zatem znaczenia, czy dokumentacja stanowiąca podstawę zawarcia umowy tj. SIWZ czy projekt techniczny została wykonana przez fachowych specjalistów i czy została właściwie, gdyż to jest już kwestia mająca znaczenie wyłącznie w relacjach pomiędzy stroną pozwaną a wykonawcami tej dokumentacji, natomiast nie może wpływać na relację strony pozwanej z powodem. W związku z tym nie ma też znaczenia, czy powód zapoznawał się z dokumentacją w trakcie postępowania przetargowego i czy miał lub mógł mieć jakieś zastrzeżenia co do przedmiotu zamówienia i dokumentacji, zresztą jak wynika z ustalonego stanu faktycznego część tej dokumentacji tj. audyt energetyczny nie był przed przetargiem i podpisaniem umowy podany do wiadomości powodowi i nie był wymieniony w SIWZ. Nie ma też żadnych dowodów na to, by powód przed przystąpieniem do przetargu i zawarciem umowy ze stroną pozwaną z góry zdawał sobie sprawę z wadliwości dokumentacji stanowiącej podstawę wykonania zadania głównego, a w sytuacji gdy z ofertą zlecenia takiego zadania strona pozwana występuje niewątpliwie jako podmiot profesjonalny, uznawany w orzecznictwie sądowym za podmiot równy w obrocie prawnym przedsiębiorcy (vide: uchwała SN z 24.07.2013 r., III CZP 43/13), nie można tego domniemywać. Słusznie powód podnosił, że nie miał podstaw do uwzględnienia i kosztorysowania prac nie objętych projektem i SIWZ. Skoro ani w SIWZ ani w przedstawionym powodowi przez zamawiającego projekcie technicznym nie uwzględniono prac elektrycznych, to powód przystępując do przetargu słusznie mógł przyjąć, że w obiekcie jest wykonana pełna instalacja elektryczna, co wynikało z zaufania, że SIWZ i projekt techniczny są rzetelne i te dokumenty stanowiły podstawę oferty złożonej przez powoda.

Słusznie też powód podniósł, że nie doszło do naruszenia art. 144 ustawy – Prawo o zamówieniach publicznych, gdyż nie doszło do zmiany oferty, na podstawie której dokonano wyboru wykonawcy. Jest przy tym oczywiste, że skoro zarówno SIWZ jak i projekt oraz przedmiary w ogóle nie uwzględniały prac elektrycznych, to nie mogły być uwzględnione w treści oferty, na podstawie której doszło do wyłonienia wykonawcy, a fakt konieczności wykonania robót dodatkowych został stwierdzony przez strony dopiero po wyłonieniu wykonawcy. Odmienne rozumienie tych zagadnień mogło by nakładać na wykonawcę wykonanie wszelkich prac, nie ujętych w SIWZ ani w projekcie, które mogłyby wielokrotnie przekraczać wartością prace zakontraktowane.

Bezsporne było również między stronami, że współpracę przy realizacji przedmiotu umowy układała się przez cały okres współpracy dobrze, a powód te prace dodatkowe wykonał, co też zostało potwierdzone w protokole z dnia 11.06.2013 r. sporządzonym na okoliczność odbioru robót, jak i w protokole odbioru ostatecznego robót z dnia 21.06.2013 r. Strona pozwana nie kwestionowała też w niniejszym postępowaniu jakości robót wykonanych przez powoda. Bezsporne było również, że należność za prace dodatkowe miała zostać wypłacona powodowi po zweryfikowaniu przedstawionego przez niego kosztorysu na wykonane prace, i że taki kosztorys powód przedstawił. Bezsporne było zatem w istocie między stronami, że powodowi przysługiwało co do zasady wynagrodzenie za wykonane prace dodatkowe. Strona pozwana wskazywała bowiem, że nie kwestionowała ilości czy jakości robót wykonanych przez powoda, a tylko ich wartość, twierdząc że po weryfikacji wartości tych prac przez swojego przedstawiciela – inspektora nadzoru budowlanego T. F. (1) i po potrąceniach naliczonych przez niego, wartość do wypłaty wynosi o zł.

Sporna była zatem między stronami wartość tego wynagrodzenia, jednak w pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć kwestię czy powód skutecznie uchylił się od skutków prawnych swojego oświadczenia woli z dnia 21.06.2013 r., w którym de facto zrzekł się tego wynagrodzenia, wyrażając zgodę na uznanie wartości tych prac dodatkowych za rozliczone w ramach wypłaty wynagrodzenia określonego za wykonanie zadania głównego, określonego umową stron z 11.01.2013 r. nr 1/01/2013.

W ocenie Sądu powód skutecznie uchylił się od skutków prawnych ww. oświadczenia woli, jak wynika bowiem z ustalonego stanu faktycznego działał pod wpływem bezprawnej groźby w rozumieniu art. 87 Kc ze strony pozwanej a z okoliczności wynikało, że grozi mu poważne niebezpieczeństwo majątkowe. Zachowanie reprezentującej przeciw stronom pozwana M. P. – skarbnika strony pozwanej polegające na tym, iż oświadczyła powodowi, iż należność za wykonanie zadania głównego zostanie mu wypłacona po napisaniu przez powoda oświadczenia, w który zrezygnuje z należności za wcześniej umówione i wykonane przez niego roboty dodatkowe, w sytuacji gdy nie było dotąd sporu między stronami co do samego faktu wykonania, oraz jakości czy terminowości wykonania czy to zdania głównego czy to robót dodatkowych oraz konieczności wykonania tych ostatnich należało uznać niewątpliwie za groźbę w rozumieniu art. 87 Kc, gdyż była ona niewątpliwie zapowiedzią dokonania niekorzystnego dla powoda czynu (tu: w postaci zaniechania) i należy przyjąć mając że była działaniem celowym, skierowanym na zmuszenie powoda, wbrew jego chęci, do złożenia oznaczonego oświadczenia woli i spełnienie tego czynu niewątpliwie zostało uzależnione od woli strony pozwanej, reprezentowanej przez M. P..

Groźbę tę należało też bez wątpienia uznać za bezprawną w rozumieniu art. 87 Kc, albowiem w sytuacji gdy nie było dotąd sporu między stronami co do samego faktu wykonania, oraz jakości czy terminowości wykonania czy to zdania głównego czy to robót dodatkowych oraz konieczności wykonania tych ostatnich, zapowiedź że nie będzie powodowi wypłacone wynagrodzenie za wykonanie zadania głównego należy niewątpliwie uznać co najmniej za sprzeczne z powszechnie przyjętymi w społeczeństwie normami etycznego postępowania i wzajemnego współzycia, albowiem podstawą zasadą prawa cywilnego jest że umów należy dotrzymywać (pacta sunt servanda), a łamanie tej zasady prowadzi do podkopywania zasady wzajemnego zaufania stron umów, która jest podstawą należytej współpracy uczestników obrotu gospodarczego. W ocenie Sądu powód mógł także bez wątpienia obawiać się, że grozi mu jako przedsiębiorcy poważne niebezpieczeństwo majątkowe, mając na uwadze że wysokość wynagrodzenia za zadanie podstawowe (nieco ponad 380.000 zł) była bardzo znaczącą kwotą dla pozwanego, prowadzącego niezbyt duże przedsiębiorstwo zatrudniające pracowników i podwykonawców, i brak wypłaty w terminie wynagrodzenia za

realizację zadania podstawowego mógł niewątpliwie przyczynić się do zagrożenia niewypłacalnością powoda wobec nie tylko pracowników i podwykonawców, ale i podkopania podstaw osobistej egzystencji powoda i jego rodziny.

Skoro zatem powód złożył w przepisanej formie (na piśmie, po raz pierwszy – wystarczająco skutecznie pismem z dnia 09.08.2013 r., doręczonym stronie pozwanej w dniu 14.08.2013 r.) i w zakreślonym w art. 88 § 2 Kc terminie, należy uznać że skutecznie uchylił się od skutków prawnych swojego oświadczenia z dnia 21.06.2013r.

Dokonując ustaleń faktycznych co do okoliczności złożenia przez powoda oświadczenia z 21.06.2013 r. Sąd jedynie częściowo oparł się na zeznaniach świadków T. F. (1), M. P. i M. M., uznając że w pozostałym zakresie są niewiarygodne tj. w takim, w jakim zeznania tych świadków były rozbieżne z zeznaniami w pełni wiarygodnych świadków A. M. i J. K. (1), którzy w sposób spójny i zbieżny ze sobą oraz z dowodem z przesłuchania powoda podali przebieg zdarzenia z dnia 21.06.2013 r. Wskazać należy że zeznania świadka T. F. (1) budzą wątpliwości co do ich pełnej wiarygodności, gdyż świadek ten w czasie przesłuchania nie umiał przedstawić szczegółów spotkania z 21.06.2013 r., zasłaniał się często niepamięcią, ale nawet on przyznawał, że M. P. odgrywała czynną rolę w zdarzeniu z 21.06.2013 r., dyktowała powodowi oświadczenie z 21.06.2013 r., w którym ten zrzekł się wynagrodzenia za prace dodatkowe oraz przyznawał, że to oświadczenie miało być zabezpieczeniem strony pozwanej przed tym, by powód nie żądał zapłaty za wykonane prace dodatkowe. Z kolei świadek M. P. umniejszała swoją rolę w całym zdarzeniu, ale nawet ona przyznawała, że wskazywała powodowi, że może dochodzić swoich praw na drodze sądowej, oraz że wręcz dyktowała – w jej wersji jako jedna z trzech osób, pośród których byli jeszcze T. F. (2) i M. M., czego zresztą ci świadkowie nie potwierdzili – oświadczenie z dnia 21.06.2013 r. napisane przez powoda. Z kolei świadek M. M. rozmijał się z zeznaniami świadka M. P. w istotnych elementach przebiegu zdarzenia z 21.06.2013 r. wskazując np. że gdy początkowo powód odmówił podpisania protokołu odbioru ostatecznego robót, M. P. sama przypadkowo weszła do pomieszczenia, w którym przebywał powód, T. F. (1) i M. M., podczas gdy z zeznań świadka M. P. wynika wprost, że to M. M. przyszedł do niej z informacją, że powód odmawia podpisania protokołu i poprosił o jej pomoc w rozwiązaniu sytuacji. Nadto świadek M. M., choć był jednym z głównych uczestników spotkania z 21.06.2013 r., nie potrafił wskazać, dlaczego powód początkowo opuścił w nerwach salę, gdzie miał podpisać protokół wskazując, że go nie podpisze, a następnie przyszedł i podpisał protokół i napisał oświadczenie z 21.06.2013 r., co wydaje się zachowaniem nielogicznym i niezrozumiałym bez przyjęcia, że pomiędzy tymi zdarzeniami zdarzyło się coś, co jednak przekonało – lub wręcz zmusiło - powoda do podpisania protokołu odbioru i oświadczenia z 21.06.2013 r., a o czym świadek M. M. musiał wiedzieć jako jeden z głównych uczestników spotkania z 21.06.2013 r. Jednak nawet ten świadek przyznał w swoich uzupełniających zeznaniach, że to on z M. P. i T. F. (1) „poprosili” powoda o to, by napisał oświadczenie z dnia 21.06.2013 r. Wszystkie te okoliczności wskazują na to, że oświadczenie powoda z 21.06.2013 r. nie było oświadczeniem złożonym z inicjatywy powoda, lecz to stronie pozwanej najbardziej zależało na jego złożeniu, co czyni wiarygodnym zeznania powoda i świadków A. M. i J. K. (1), że powód został skłoniony do jego napisania przez przedstawicieli strony pozwanej, wśród których najważniejszą rolę odgrywała M. P. jako głównie odpowiedzialna z ramienia strony pozwanej za finansowe rozliczenie inwestycji z powodem.

Przechodząc do kwestii wysokości wynagrodzenia należnego powodowi za wykonanie robót dodatkowych wskazać należy, że dokonując ustaleń faktycznych w tym zakresie Sąd nie mógł się oprzeć ani na kosztorys tych robót sporządzonym przez powoda z dnia 27.03.2013 r., (w którym powód wycenił wartość swoich robót i zużytych materiałów na kwotę 31.631,49 zł, dochodzoną przez niego w niniejszym postępowaniu), jak chciał tego powód, ani na jego weryfikacji sporządzanych przez zatrudnionego przez stronę pozwaną inspektora nadzoru robót budowlanych T. F. (1) (jak chciała tego strona pozwana), który najpierw „zweryfikował” ten kosztorys poprzez obniżenie należności powoda do kwoty 14.455,56 zł, a następnie dodatkowo naliczył potrącenia za różnicę w zastosowanym styropianie, które de facto spowodowały, że należność powoda według strony pozwanej wynosi 0 zł.

W sytuacji bowiem gdy strona pozwana de facto zakwestionowała kosztorys sporządzony przez powoda, okoliczność wysokości tego wynagrodzenia stała się sporna i kosztorys powoda (i jego weryfikacje) stanowią dokumenty prywatne w rozumieniu art. 245 Kpc, którym przysługuje jedynie domniemanie ich autentyczności, co nie było zresztą kwestionowane, a nie domniemanie zgodności z prawdą tego, co zostało w nich zaświadczone. W tym zakresie należy przyznać rację stronie pozwanej, że powód posługując się kosztorysem sprzed weryfikacji, przyjmując że jego treść

nie powinna ulec zmianie, zaprzecza pojęciu weryfikacji, na którą zresztą wyraził zgodę, a nawet gdyby jej nie wyraził, kosztorys i tak mógłby podlegać swoistej weryfikacji, gdyż zgodnie z art. 630 § 1 Kc powód mógł żądać w niniejszej sprawie odpowiedniego (a więc nie jednostronnie ustalonego przez powoda w jego kosztorysie, lecz stosownego do okoliczności) podwyższenia umówionego wynagrodzenia.

W tej sytuacji, z uwagi na materię sprawy do jej rozstrzygnięcia niezbędne były wiadomości specjalne, które Sąd uzyskał dopuszczając dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu budownictwa, na podstawie której Sąd poczynił ustalenia faktyczne w zakresie wartości robót budowlanych (w tym materiałów i robocizny) wykonanych przez powoda jako prace dodatkowe do umowy z dnia 11.01.2013 r. nr 1/01/2013, koniecznych do właściwej realizacji przedmiotu tej umowy, z której to opinii wynika że wartość ta wynosi łącznie 25.158,57 zł. W ocenie Sądu strona pozwana niezasadnie kwestionowała tę opinię biegłego, albowiem treść opinii biegłego wraz z wyjaśnieniami do tej opinii (k.488-489), w których biegły szczegółowo i przekonywująco odniósł się do zastrzeżeń strony pozwanej, nie wykazuje sprzeczności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej, które uzasadniałyby konieczność dopuszczenia opinii uzupełniającej lub zasięgnięcia opinii innego biegłego, a właśnie pod tymi względami należy oceniać operaty szacunkowe jako opinie biegłych. Zgodnie bowiem z poglądem wyrażonym w orzecznictwie sądowym (por. m.in. wyrok SN z 7.04.2005 r. w sprawie II CK 572/04, opubl. w LEX nr 151656) specyfika oceny dowodu z opinii biegłego wyraża się w tym, że sfera merytoryczna opinii kontrolowana jest przez sąd, który nie posiada wiadomości specjalnych, w istocie w zakresie zgodności z zasadami logicznego myślenia, doświadczenia życiowego i wiedzy powszechnej. Z tych względów w ocenie Sądu zarzuty strony pozwanej, z którymi się nie zgodził biegły w swoich wyjaśnieniach, stanowią jedynie wyraz subiektywnego przekonania i jednostronnej polemiki z ustaleniami biegłego, opartej na niezadowoleniu z wartości nieruchomości określonej przez biegłego. Tymczasem w orzecznictwie sądowym wyrażono wielokrotnie opinię, że nie ma uzasadnienia wniosek o powołanie kolejnego biegłego (lub o kolejne opinie uzupełniające) jedynie w sytuacji, gdy już złożona opinia jest niekorzystna dla strony (tak m.in. SN w wyroku z 16.09.2009 r. I UK 102/09, LEX nr 537027 oraz wyrok SN z 06.05.2009r., II CSK 642/08, LEX nr 511998).

W tej sytuacji zasądzeniu od strony pozwanej na rzecz powoda uległa kwota 25.158,57 zł, o czym orzeczono w pkt I wyroku, a w pozostałym zakresie powództwo ulegało oddaleniu jako pozbawione podstaw faktycznych i prawnych. Niezasadnie powód dochodził bowiem kwoty głównej, przewyższającej tę wysokość, zwłaszcza w zakresie należności za zakupiony przez powoda a nie wykorzystany do wykonania przedmiotu umowy styropian o grubości 18 cm. Wprawdzie powód słusznie podnosił, że różnica w planowanej i zastosowanej ostatecznie grubości styropianu wyniknęła w trakcie wykonania robót i nastąpiła z przyczyn niezależnych od powoda. W trakcie robót okazało się, że przy grubości przewidzianej w projekcie budowlanym styropian wystawałby poza połac dachu. Wystąpiła więc konieczność zastosowania styropianu o mniejszej grubości, lecz powód już wcześniej poniósł koszty zakupu styropianu o grubości 18 cm, który został zamówiony na podstawie danych z projektu. Jednak sam ten fakt nie kreuje jeszcze roszczenia odszkodowawczego ze strony powoda wobec strony pozwanej. Zgodnie bowiem z art. 361 § 2 Kc naprawienie szkody obejmuje straty, które poszkodowany poniósł, oraz korzyści, które mógłby osiągnąć, gdyby mu szkody nie wyrządzono. Słusznie strona pozwana podnosiła, że powód nie wykazał, że poniósł stratę w rozumieniu ww. przepisu, a tym bardziej że nie uzyskał jakichś korzyści, które mógłby osiągnąć (czego zresztą powód nawet nie twierdził), a to jego obciążało co do tych okoliczności obowiązek procesowy wynikający z art. 6 Kc i art. 232 zd. 1 Kpc. Strata jest bowiem definiowana w orzecznictwie i piśmiennictwie prawniczym jako uszczerbek majątkowy, czyli zmniejszenie się majątku wskutek określonego zdarzenia, z pominięciem tych, które zależą od woli doznającego uszczerbku (por. np. F. Błahuta (w:) Kodeks cywilny, s. 871). Przyjmuje się, że uszczerbek w majątku w postaci straty może polegać na: a) zmniejszeniu się aktywów majątku przez ubytek, utratę, zniszczenie poszczególnych składników, lub ich uszkodzenie lub obniżenie wartości, b) zwiększeniu pasywów – powstanie nowych zobowiązań lub zwiększenie się już istniejących. Tymczasem powód nie wykazał żadnej z powyższych okoliczności. Co więcej powód przyznawał, że do chwili obecnej styropian ten jest w posiadaniu powoda, a więc stanowi składnik jego majątku lub stanowił go dopóki powód go nie zużył lub zastosował do własnych celów, niezwiązanych z wykonaniem umowy stron czy robót dodatkowych. Z tych względów w pozostałym zakresie powództwo powoda ulegało oddaleniu, o czym orzeczono w pkt II wyroku.

O odsetkach od zasądzonej kwoty głównej Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 2 Kc, z uwzględnieniem brzmienia tego przepisu obowiązującego do dnia 31.12.2015 r. i zasądzeniu w związku z tym odsetek za opóźnienie za ten okres w wysokości odsetek ustawowych, a za okres od dnia 01.01.2016 r. z uwzględnieniem brzmienia ww. przepisu obowiązującego od tego dnia i zasądzeniu w związku z tym odsetek za opóźnienie w wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, liczonych do dnia zapłaty. Przyjęcie początkowej daty liczenia tych odsetek na 15.08.2013 r. uzasadnia zdaniem Sądu fakt, że strony ustaliły, że wynagrodzenie za prace dodatkowe wypłacone powodowi niezwłocznie po ich wykonaniu i weryfikacji kosztorysu przez stronę pozwaną. Powód poprzez oświadczenie z dnia 21.06.2013 r. wprowadził w istocie zrzekł się tego wynagrodzenia, lecz składając pisemne oświadczenie z dnia 09.08.2013 r. skutecznie, jak już wyżej wskazano, uchylił się od skutków prawnych tego oświadczenia z 21.06.2013 r. Skoro zatem oświadczenie powoda z 09.08.2013 r. strona pozwana otrzymała w dniu 14.08.2013 r. winna była niezwłocznie wypłacić powodowi zasądzoną w wyroku w niniejszej sprawie kwotę, a skoro tego nie uczyniła niezwłocznie, od następnego dnia, czyli od 15.08.2013 r., popadła w opóźnienie wobec powoda skutkujące jego prawem naliczania odsetek za opóźnienie. W pozostałym zakresie roszczenie odsetkowe powoda uległo oddaleniu jako bezzasadne.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 zd. 1 Kpc dokonując ich stosunkowego rozdzielenia, mając na uwadze że powództwo okazało się zasadne w 80 % dochodzonej kwoty. Zasądzona od strony pozwanej na rzecz powoda kwota 4.719,20 zł stanowi różnicę 80 % celowych w rozumieniu art. 98 § 1 i 3 Kpc kosztów procesu poniesionych przez powoda (na które składały się kwota 1.582 zł tytułem opłaty od pozwu oraz 2.400 zł tytułem należnej jednej opłaty za czynności pełnomocnika powoda będącego adwokatem w stawce minimalnej (nie można bowiem w ocenie Sądu przyjąć, by nakład pracy adwokata reprezentującego stronę pozwaną w niniejszej sprawie, a także charakter sprawy i wkład pracy adwokata w przyczynienie się do jej wyjaśnienia i rozstrzygnięcia uzasadniał przyjęcie wyżej stawki niż minimalna, gdyż sprawa mimo że obszerna dowodowo nie była nadmiernie skomplikowana) oraz 17 zł tytułem kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa oraz wynagrodzenie biegłego w sfinansowanej z zaliczki powoda kwocie 2.500 zł, a więc w sumie kwota 80 % z 6.499 zł = 5.199,20 zł) i kwotą 20 % celowych kosztów procesu poniesionych przez stronę pozwaną (na które składały się kwota 2.400 zł tytułem należnej opłaty za czynności jednego pełnomocnika strony pozwanej będącego radcą prawnym w stawce minimalnej, a więc kwota 20 % z 2.400 zł = 480 zł). Wysokość stawki minimalnej zastępstwa procesowego zarówno powoda jak i strony pozwanej znajduje uzasadnienie w § 6 pkt 5 Rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radcy prawnego oraz za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. nr 163 z dnia 3 października 2002 r., poz. 1348 i 1349 z późn. zm.) w zw. z § 21 Rozporządzeń Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych i za czynności adwokackie.

Nadto w pkt IV Sąd orzekł o wydatkach tymczasowo poniesionych w toku postępowania przez Skarb Państwa w łącznej kwocie 973,49 zł, w tym w postaci niezajdującej pokrycia w zaliczce powoda części wynagrodzenia biegłego w kwocie 933,49 zł oraz przyznanej świadkowi J. K. należności w wysokości 40 zł, poniesionej ostatecznie przez Skarb Państwa. Zgodnie z art. 83 ust. 2 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28.07.2005 r. w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie sąd orzeka o poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa wydatkach, stosując odpowiednio przepisy art. 113. Zgodnie z art. 113 ust. 1 ww. ustawy kosztami sądowymi, których strona nie miała obowiązku uiścić lub których nie miał obowiązku uiścić kurator albo prokurator, sąd w orzeczeniu kończącym sprawę w instancji obciąża przeciwnika, jeżeli istnieją do tego podstawy, przy odpowiednim zastosowaniu zasad obowiązujących przy zwrocie kosztów procesu. Zgodnie z art. 100 zd.1 Kpc w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. W związku z powyższym w pkt IV wyroku w niniejszej sprawie nakazano zwrot ww. wydatków od stron na rzecz Skarbu Państwa – tut. Sądu poprzez obciążenie tymi kosztami stron poprzez ich stosunkowe rozdzielenie pomiędzy stronami, tj. wedle analogicznej (odwrotnie) zasady, która została zastosowana w wyroku tut. Sądu w niniejszej sprawie. Zgodnie z przyjętą zasadą nakazano uiścić na rzecz Skarbu Państwa: powodowi kwotę 194,69 zł (20 % z 973,49 zł) a stronie pozwanej 778,80 zł (80 % z 973,49 zł).

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.